

cultuur & media

klassiek & zo Peter van der Lint

Lekker muziekje, mobiel babbeltje, kouwe bubbeltjes

Was dat even schrikken afgelopen dinsdag. Onze columnist Victoria Koblenko had het Amsterdamse Concertgebouw bezocht! De schrik zat 'm niet in het simpele feit dat de soap-actrice op die plek geweest was – er gebeuren vreemdere dingen, en ze komt er vaker begrijp ik – als wel in de conclusies die zij uit haar bezoek aan de hoofdstedelijke muziektempel meende te moeten destilleren.

Koblenko was bij het concert waar de solo-hoboïst van het Koninklijk Concertgebouworkest, Alexei Ogrintsoek – 'mijn goede vriend', schrijft ze – de Nederlandse première speelde van het voor hem geschreven hoboconcert van de Russische componist Rodion Sjtsjedin. Koblenko begint na afloop terecht te joelen en te juichen voor haar maatje en ze roept ook nog zo iets als: 'Ogrintsoek kampioen'.

Daarmee begonnen de problemen begrijp ik. Dames in haar omgeving ('knikkebollende kleurspoelingen' volgens Koblenko, die voor het gemak haar eigen kleurspoeling maar even vergeet), werpen een vernietigende blik op de soapie omdat ze op het frontbalkon boven de naam van Bruckner zo staat te schreeuwen. Het hoort niet bij de concertetiquette, concludeert Koblenko.

Of zij dan inderdaad vaker in het Concertgebouw was, is twijfelachtig, want de keren dat ook daar de

zaal op zijn kop staat, het gejoel en geschreeuw niet van de lucht, zijn legio. Heus niet alleen maar voorbestemd aan Koblenko's Paradiso-bezoekende generatie.

Oorzakelijk verband of enige feitelijke cohesie is in deze column trouwens ver te zoeken, want in eens is de zogenaamd verlangde stilte en beheersing na afloop van een concert niet meer het gewraakte onderwerp. Nee, het is Koblenko te doen om de algehele stilte en concentratie waarmee over het algemeen in het Concertgebouw naar muziek wordt geluisterd. Waarom, vraagt ze zich af, kunnen we ook daar niet, net zoals in Paradiso, met een mobieltje in onze ene hand en met kouwe bubbeltjes in de andere naar het concert van Sjtsjedin luisteren? Koblenko voorziet een leeg Concertgebouw als de klassieke muziek niet door de knieën gaat voor 'moderne muziekbeleving'.

Ik vraag me af wat 'boezemvriend' Ogrintsoek ervan zou vinden als hij de moeilijke noten van Sjtsjedin spelend, op de tweede rij voor hem iemand in zijn mobieltje hoort babbelen over de laatste belevenissen in 'Goede tijden, slechte tijden'. Of wat zou Koblenko er zelf van vinden als zij op de theaterplanen voortdurend uit haar concentratie gehaald wordt door knisperende zakken chips. Ach ja, als soapie op tv heb je daar geen last van.

de aanwinst Henny de Lange

Geborgen of gevangen

Zelf maakt kunstenaar Louise Bourgeois de tentoonstelling niet meer mee, die het Gemeentemuseum Den Haag dit najaar wijdt aan haar werk en dat van de Duitse kunstenaar Hans Bellmer. Tijdens de voorbereidingen, waar ze zelf nog enthousiast aan meewerkte, stierf Bourgeois eind mei op 98-jarige leeftijd. Ter gelegenheid van deze tentoonstelling zou het museum ook een werk van haar aankopen, maar door haar overlijden dreigde dat niet door te gaan. Ook omdat zich prompt meer gegadigden aandienen voor het topstuk Cell XXVI uit 2003 waarop het Gemeentemuseum zijn oog had laten vallen. En die boden hogere bedragen. Maar Bourgeois' zaakwaarnemer heeft haar laatste wil gerespecteerd. De kunstenaar had laten weten dat ze bereid was het museum financieel tegemoet te komen bij de aankoop. Hoeveel is betaald voor het werk, is niet bekend, maar het bedrag is lager dan de 3,5 miljoen euro waarop het was getaxeerd.

De zogenoemde Cells waarin mensachtige figuren zitten opgesloten, spelen een belangrijke rol in het oeuvre van Bourgeois. De nu aangekochte cel bestaat uit een ovaal kooi gemaakt van een stalen hek. Hierbinnen staat een spiegel en hangen een menselijke figuur van stof en twee jukjes. Cell XXVI lijkt geborgenheid te bieden, maar je kunt er ook een gevangenis in zien. De nieuwe aanwinst is nu al te zien in het Gemeentemuseum, vooruit-

lopend op de expositie van Bourgeois en Bellmer, die op 11 september opent.

'Later beseften de bezoekers van Kralingen dat ze onderdeel van een gebeurtenis waren geweest.'

Een ereplaats in de popgeschiedenis

Het begon als onderdeel van de viering van 25 jaar bevrijding, het werd een memorabel popfestival. Honderdduizend jongeren trokken op 26 juni 1970 naar het Kralingse Bos in Rotterdam. Voor velen een breek- of keerpunt in hun leven.

Stan Rijven

De geluidsinstallatie kwam uit Engeland, de *stagemanager* uit Amerika maar het decor was oer-hollands: een festivalpodium omgeven door een molen, water en groene weides.

Was het Kralingse Bos tot 1970 nog het groene verlengstuk van een keurige Rotterdamse buurt, daarna veranderde het voorgoed in een 'lieu de pop mémoire'. Daar vond van 26 tot 28 juni het Holland Pop Festival plaats, dat als 'Kralingen' voorgoed de geschiedenis inging. 100.000 jongeren trokken naar Rotterdam met hooguit een tandenborstel of slaapzak in de bagage. Voor velen van hen was het festival een breek- en keerpunt ineen: 'Ik heb mooi mijn ouders getrotseerd, daar heb ik nooit spijt van gehad' en 'Later besepte je geen bezoeker maar onderdeel van een gebeurtenis te zijn geweest'.

Dit weekende openen het Schiedlandhuis en Galerie Kralingen een jubileum-tentoonstelling gewijd aan '40 jaar Kralingen'.

Tegelijkertijd geven de exposities aanleiding voor een balansopname. Was er destijds sprake van schaarste, Pinkpop en Lochem Pop beleefden toen kleinschalig hun eerste edities, vandaag zijn popfestivals megabusines geworden. Alleen Nederland telt er, uitgesplitst naar muziekgenre (voor rock, metal, dance, sixties, blues, world) zo'n honderd per sei-

De originele poster van Kralingen.

'De jeugd moet door de jeugd geregeerd worden'

zoen. Soms draait het nog puur om de muziek, meestal om promotie van de muziekindustrie en om jongeren- dan wel city-marketing. Datzelfde Rotterdam betaalt nu de rekening. Ze gelaste wagens de rellen in Hoek van Holland de Dance Parade af. Het gratis toegankelijke Parkpop, morgen in Den Haag, zag de bui al

hangen en roept met de afbestelling van Snoop Dogg en Beanie Man meer vragen dan antwoorden op.

Hoe anders ging het destijds toe. Met de manifestatie C 70 (Communicatie 70) wilde Rotterdam 25 jaar bevrijding vieren. Alle wijken werd gevraagd een steentje bij te dragen. Zodoende rolde het plan van George Knap, woonachtig in Omoord, uit de bus. Hij ontmoette Berry Visser, samen gaven ze op 13 mei 1970 nietsvermoedend een persconferentie voor wat later 'Het eerste mega-popfestival op het Europese vasteland' zou worden.

Kralingen-organisator en galeriehouder George Knap: 'Laptops en internet bestonden nog niet. We organiseerden alles met één telefoon en één typemachine vanuit mijn driekamerflat. Mijn vrouw deed de publiciteit, Berry Visser regelde de groepen'.

Over de beveiliging: 'Er heerst vandaag angst na de Hoek van Holland affaire. Hoewel Kralingen zich afspeelde in een andere tijd hadden wij weer te maken met Hells Angels en Skinheads. Op buitenlandse festivals zorgden die voor overlast. Wij gaven daarom aan de politie door die tegen te houden bij de grens. Bovendien wilden we geen politiek of religieus vanaf het podium, daarvoor kon je terecht in een speakerscorner.'

In plaats van politie zorgden 1200 in 'We Help You' T-shirts gestoken stewards voor de orde. De Rotter-

damse hoofdcommissaris Koster: 'Hoor even, wie op het terrein is doet maar waar hij zin in heeft. Zolang niemand bedreigd wordt, zolang er geen last wordt bezorgd, is iedereen vrij. Wij komen daar niet in uniform in het bos. Er lopen daar zogenaamde social stewards rond. De jeugd moet door de jeugd geregeerd worden' (Parool, 10 juni 1970). Tja, dat waren nog eens andere tijden.

Ook in financiële zin. De stewards werden nimmer betaald, sponsor Coca Cola leed 250.000 gulden verlies, de organisatie zeven ton. Uit de pinhopen ontstond later Mojo Concerts, de rest is geschiedenis.

Hoewel. Het credo van 'Back to the garden' dat Joni Mitchell in het nummer 'Woodstock' ('70) bezong en dat voor 'Kralingen' allesbepalend was, laat tot vandaag zijn sporen na. Vandaag zetten popfestivals, met muziek als bindmiddel, de vermolmd traditie van de georganiseerde jeugdbeweging (ANJV, padvinderij) in nieuwe gedaante voort. Je kunt op Pinkpop en Lowlands in tentjes overnachten, het kamptuur is vervangen door podia. Zelfs de hippie-ideologie van de sixties keert terug. Is het niet in de naam van Lowlands, vernoemd naar het hippie-festijn 'A flight to Lowlands paradise' (Utrecht, 1967), dan is het wel in de geest die het laatste popfestival 'Into the great wide open' ademt. Samen zijn in de natuur op Vlieland, met kinderen, camping en met alternatieve muziek.

Kralingen-informatie

Exposities

• Stamping ground, een terugblik op het Holland Pop Festival in Kralingen. T/m 31 dec in Galerie Kralingen (Rotterdam). Info: galeriekralingen.nl.

• Holland Pop Festival. Drie dagen vrijheid, blijheid en muziek in het Kralingse Bos. Foto-expositie van Johannes Odé en Jan Louman, t/m 31 aug in Galerie Kralingen.

• Holland Pop festival 1970. T/m 5 sept in Historisch Museum Schiedlandhuis (Rotterdam). Info: historischmuseumrotterdam.nl.

• Een grote blijde bende, popfestivals vanaf de jaren '60. T/m 25 sept in Museum Rockart (Hoek van Holland). Info-www.rockart.nl.

Publicatie

John Blaak, Marcel Koopman en Peter Sijnke: 'Geschiedenis van het Holland Pop Festival 70, legendarisch Kralingen' (Uitg. Donkers, Rotterdam).

'Je zette lukraak je tentje op en blowen maar.'

'Mooi mijn ouders getrotseerd'

Mieke van der Weij (toen 16, nu radio/tv-presentator)

„Ook al woonde ik op een dorp, ik zat in Gorkum op school en ging vaak naar popconcerten. Van mijn ouders mocht ik niet naar Kralingen. Uiteindelijk stemden ze toe mits ik vóór zondag thuis was, immers een bijzondere dag voor christenen. Ik kwam maandag thuis, meldde me bij mijn moeder, rolde in bed en sliep 24 uur aan een stuk. Voor een 16-jarige

was Kralingen een fantastische happening, je ontmoette andere jongeren en hoorde er opeens bij. Ik werd er verliefd, herinner me de wiet die uit stenen chillums opdampte en vooral het optreden van Mungo Jerry. Het was leuk om kind van je tijd geweest te zijn. Ik heb mooi mijn ouders getrotseerd, daar heb ik nooit spijt van gehad”.

'Ik stond naast Hans van Mierlo'

Jan van Dorsten (toen 20, nu eigenaar Record Palace/A'dam)

„Als roadie van de groep Aftertea werkten we dat weekend aan opnames voor hun eerste elpee. Zodoende ben ik alleen op zondag geweest. Ook al kende ik veel mensen uit de muziekszene, je kon direct doorlopen.

De concerten van Soft Machine en het Chicago Art Ensemble staan me nog goed bij.

Maar ook dat ik pal voor het podium stond, opzij keek en Hans van Mierlo zag. Helaas, niks mee uitwisseld.”

'Het was flowerpower ten top'

Lex Berger (toen 20, nu dramaturg)

„Ik studeerde sociologie in Amsterdam, had net tentamen gedaan en vertrok direct – met alleen een tandenborstel – naar Rotterdam. Je kroop onder het hek door en was binnen. Ik kwam vooral voor Jefferson Airplane en Soft Machine.

Verder herinner ik me de Kralingse Plas waar dansers in plastic driehoeken overheen bewogen. Al was ik

geen blower, dát voelde echt als flowerpower ten top. Pas veel later besefte je geen bezoeker maar onderdeel van een gebeurtenis te zijn geweest. Zo iets als toneelstukken die je voor het eerst zag van naderhand beroemde schrijvers.

'Kralingen' veranderde in een landmark van je eigen geschiedenis.”

'Magische giga-happening'

Bas Springer (toen 17, nu popjournalist)

„Ik woonde nog thuis in Ouderkerk aan de Amstel en had net mijn havo-examen gehaald. Met een clubje vrienden vertrokken we per auto van een van de ouders, die ons vrijdag afzette en maandag keurig ophaalde. Festival-campings bestonden nog niet, dus zette je lukraak je tentje op en blowen maar. Het was de eerste massale gebeurtenis waar je zonder politie mocht blowen. Daar-

naast, nog nooit eerder kon je zoveel moderne bands bij elkaar zien. Vooral Pink Floyd maakte diepe indruk, die speelde tot maandagochtend 4 uur. Eenmaal thuis verkeerde ik in een roes: om die magische sfeer wist te houden bleef ik weken lang artikelen over Kralingen uitknippen. Echt, het was een giga-happening van gelijkgestemde zielen, een magische gebeurtenis.”

FOTO'S JAN LOUMAN, HOLLAND POPFESTIVAL 1970 KRALINGEN

Kralingen-trivia

De cijfers

• tickets: fl. 35,- , ingang: fl. 45,-
• bezoekers: 60.000 waarvan 27.000 betaald (later herzien tot 100.000/50.000)

Honoraria van enkele bands

• Dr. John: fl. 2.500,-
• Santana: fl. 4.000,-
• The Byrds: fl. 6.000,-
• Canned Heat: fl. 8.000,-
• Jefferson Airplane: fl. 12.500,-

Wiet per gram

• Marokko: fl. 3.50
• Turkije: fl. 4,-
• Afghanistan: fl. 5,-
• Rode Libanon: fl. 6,-

Bootlegs

(illegale persingen) kwamen in de sixties in zwang als zacht verzet tegen de harde platenindustrie. Vooral de Dylan-bootleg 'Great white wonder' was destijds

een underground hit. Van het Holland Pop Festival verscheen in 1970 'Kralingen', met als ondertitel 'Deze drie platen kosten samen vijftien gulden'. In plaats van omgerekend 7 euro doet dit collectorsitem vandaag 150 euro. Vorig jaar verscheen de heruitgave 'Kralingen Music Festival' op het Italiaanse Arcaana-label. Hier en daar verkrijgbaar voor 45 euro.

De film

Aan de Kralingen-documentaire 'Stamping ground' van Jason Pohland werkten Nederlandse regisseurs en cameramensen als George Sluizer en Jan de Bont mee. Na de première (1971) verdween de film in de obscuriteit. Sinds enkele jaren circuleren er dvd-bootlegs uit Brazilië. Momenteel restaureert het Filmmuseum het origineel. Alleen in Galerie Kralingen is de film nu 'op aanvraag' te zien.